

KUR'ÂN'DA NAZIM MUCİZESİ

Nazmu'l-Kur'ân

Doç. Dr. Emrullah Ülgen

DTA Yayıncılık | DTA Publishing

Yayın No | Publication Number: 78

Kitap Adı | Kur'an'da Nazım Mucizesi -Nazmu'l-Kur'an-
Book Title: The Miracle of Composition in the Qur'an
-The Coherence of the Qur'an-

Yazar | Author: Emrullah Ülgen | orcid: 0000-0003-4865-5703

Editörler | Editors: M. Şirin Aladağ | orcid: 0000-0003-1549-2223
Hassan Hafidi | orcid: 0000-0002-1192-4941

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book

Yayın Tarihi | Publication Date: Aralık 2025 | December 2025

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13.5 x 21

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 156

ISBN: 978-625-5959-80-5

Atıf Bilgisi | Cite as: Ülgen, Emrullah. *Kur'an'da Nazım Mucizesi*
(*Nazmu'l-Kur'an*), Bursa: DTA Yayıncılık, 2025.

1. Tefsir | Tafsir
2. Nazım | Coherence
3. İcâzu'l Kur'an | The Inimitability of the Qur'an

Kapak ve Mizanpaj | Cover Design and Layout

Samet Torun - Ahmet Tunçdemir

Sertifika Numarası | Certificate Number: 74919

Yayıncı | Publisher: DTA Yayıncılık Bilişim Ltd. Şti.

Odonluk Mah. Akademi Cad. Zeno Business Center 2C/28 Nilüfer/Bursa
+90 507 227 1297 | bilgi@dtayayincilik.com.tr | www.dtayayincilik.com.tr

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

Sertifika Numarası: 47479

Copyright © Bu Eserin bütün hakları DTA Yayıncılık'a aittir.

Yayınevinin izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Copyright © All rights of this work belong to DTA Publishing.

Without the permission of the publishing company,
the whole or part of the book cannot be printed, published,
reproduced or distributed electronically, mechanically or through photocopying.

**KUR'ÂN'DA
NAZİM MUCİZESİ**
Nazmu'l-Kur'ân

Doç. Dr. Emrullah Ülgen

Bursa 2025

Yazar Hakkında / About the Author

Emrullah Ülgen

Emrullah ÜLGEN, 1979 yılında Elazığ ili Karakoçan İlçesinde dünyaya geldi. 1995 yılında İmam-Hatip Lisesi, 2000 yılında ise Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Bilim Dalı'nda hazırladığı, Ebû İshâk es-Sâ'lebî ve el-Keşf ve'l-Beyân Adlı Tefsirindeki Metodu isimli teziyle yüksek lisansını bitirdi (2006). Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Bilim Dalı'nda İ'râbü'l-Kur'ân'ın Tefsirdeki Yeri ve Önemi adlı teziyle doktor ünvanını aldı (2012). Mesleki hayata 2004 yılında Elazığ Sivrice ilçesinde imam-hatip olarak başladı. Akabinde Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı İstanbul Haseki Eğitim Merkezi'nde üç yıl süreyle ihtisas eğitimini aldı. Akademik hayata ise 2011 tarihinde Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde araştırma görevlisi olarak başladı. Burada bir dönem araştırma görevliliği ve öğretim görevliliği yaptıktan sonra 2015 tarihinde Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Ana Bilim Dalında öğretim üyesi olarak atandı. Halen aynı üniversitede doçentlik kadrosunda öğretim üyesi olarak devam etmektedir. Evli olup iki çocuk babasıdır.

Emrullah ÜLGEN was born in 1979 in the Karakoçan district of Elazığ province. He graduated from Imam-Hatip High School in 1995 and from Samsun Ondokuz Mayıs University, Faculty of Theology in 2000. He completed his master's degree at Dicle University, Faculty of Theology, Department of Tafsir in 2006 with his thesis titled "Abu Ishaq al-Tha'labi and His Method in His Tafsir Named al-Kashf wa al-Bayan." He received his Ph.D. degree at Marmara University, Faculty of Theology, Department of Tafsir in 2012 with his thesis titled "The Place and Importance of I'râb al-Qur'an in Tafsir." He began his professional career in 2004 as an imam-hatip in the Sivrice district of Elazığ. Subsequently, he received specialization training for three years at the Istanbul Haseki Training Center affiliated with the Presidency of Religious Affairs. He started his academic career in 2011 as a research assistant at Şırnak University, Faculty of Theology. After serving as a research assistant and lecturer there for a period, he was appointed as a faculty member in the Department of Tafsir at Bingöl University, Faculty of Theology in 2015. He currently continues to serve as a faculty member with the title of Associate Professor at the same university. He is married and has two children.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	9
Giriş.....	11

Birinci Bölüm

NAZMIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ TARİHSEL GELİŞİMİ, ÖNEMİ VE KAYNAKLARI

1. Kavramsal Çerçeve.....	17
1.1. Sözcük Anlamı	17
1.2. Terim Anlamı	18
1.3. Kapsamı	19
2. Tarihsel Gelişim	21
2.1. İlk Nüveleri (Hicri İkinci Asır)	21
2.2. Gelişimi (Hicri Üçüncü ve Dördüncü Asır)	23
2.3. Müstakil Bir Disipline Dönüşmesi (Hicri Altıncı ve Sonrası Asırlar).....	31
3. Nazmın Önemi	33

İkinci Bölüm

KUR'ÂN-I KERÎM NAZMININ DAYANAKLARI, BİLEŞENLERİ VE ÖZELLİKLERİ

1. Kur'ân-I Kerîm Nazmının Dayanakları	37
1.1. Tehaddî (Meydan Okuma).....	37
1.2. Muarızların İтираfları	40
1.3. Kur'ân'ın Kendine Özgü Metin Yapısı	42
2. Kur'ân-Kerîm Nazmının Bileşenleri	44
2.1. Lafız	46
2.2. Mana	51
2.3. Lafız-Mana Uyumu	53
2.4. Nahiv	58
2.5. Bağlam.....	64
3. Kur'ân-Kerîm Nazmının Özellikleri	67
1. Eşsiz Bir Fesâhat ve Belağata Sahip Olması	68
2. Kendine Özgü Üslûbunun Bulunması.....	70
2.1. Şiire Benzememesi	72
2.2. Seci'e Benzememesi.....	77
3. Cinlerin Söz Formlarına Benzememesi	78
4. En Uygun Harfin Tercihi	79
5. En Uygun Lafzın Tercihi.....	81
6. İcâz Vasfıyla Birlikte Akıcı ve Kolay Anlaşılır Üslûbu	85

7. Zengin Muhtevasının Eşsiz Nazım Bütünlüğünde Sunulması .	85
8. Tekrarların Nazım Bütünlüğüne Hâlel Getirmemesi	88
9. Hitap Çeşitliliği ve Terkipsel Kullanımdaki Özgünlük	90
10. Lafız-Mana Arasındaki Eşsiz Uyum	91
11. Fonetik Açından Benzersiz Oluşu	97
12. Lafız ve Terkiplerin Temel Gâyelerde Birleşmesi	98

Üçüncü Bölüm

KUR'ÂN-I KERİM'DE NAZIM UYGULAMALARI

1. Müfred Yapılara Dayalı Nazım Uygulamaları	103
1.1. İsimlerde Belirlilik ve Belirsizlik (Marifelik-Nekrâlık)	106
1.2. Harflerin Yapısal Karakteri	109
1.3. Fiilin Farklı Formlara İntikali	112
2. Terkipsel Yapılara Dayalı Nazım Uygulamaları	115
2.1. Ayetin Yapısal Karakteri (İsim-Fiil Cümlesi)	115
2.2. Ayetin Kısallığı ve Uzunluğu (İcâz-İtnâb)	117
2.3. Lafzın Önceliği ve Sonralığı (Takdîm-Te'hîr)	120
2.4. Lafzın Zikredilmesi ya da Düşürülmesi (Zikr-Hazf)	124
2.5. İfadenin Tekrarı (Tekrîr)	128
2.6. Bir Şeyi Bir Şeye Özgüleme (Kasr/İhtisâs)	131
2.7. Birimler Arası Bağlantı ve Ayrılık (Fasl-Vasl)	132
2.8. Sözü'n Soru Üslûbuyla İfadesi (İstifhâm)	135
2.9. Sözü'n Vurgulu İfade Edilmesi (Te'kid)	136
2.10. Lafzın Retorik Hususiyetleri	137
3. Ayet ve Sûreler Arasındaki Münasebete Dayalı Nazım Uygulamaları	139
3.1. Ayetler Arasındaki Münâsebet	140
3.2. Sûreler Arasındaki Münasebet	141
3.2.1. Sûrenin Kendi İç Bütünlüğü	141
3.2.2. Sûrelerin Diğer Sûrelerle Münâsebeti	143
Sonuç	145
Kaynakça	149

KAYNAKÇA

- Abbâs, Fadl Hasan. *el-Belâġatu Funûnuhâ ve Efnânuhâ (İlmu'l-Me'ânî)*. Ammân: Dâru'l-Furkân, 1999.
- Akile, Muhammed. *Ziyâde ve'l-İhsân fi 'Ulûmi'l-Kur'ân*. Merkezi Buhûs ve'd-Dirâsât Câmiatu Şârikat el-İmârât, 1427.
- Araz, Mehmet Faruk. *Şâhfûr İşferâyî'nin Tâcü't-Terâcim Tefsirindeki Metodu (Farsça İlk Tefsir)*. Ankara: İlahiyat Yayınları, 2023.
- Arpa, Abdulmuttalip. "Fahreddin Er-Râzî'nin İ'câzu'l-Kur'ân Anlayışı". *The Journal of Academic Social Science Studies* 6/8 (ts.), 781-800.
- Askerî, Ebû Hilâl el-Hüseyn b. Abdullah b. Sehl. *es-Sinâ'ateyn*. thk. Ali Muhammed el-Becâvî - Muhammed Ebû'l-Fadl İbrâhîm. Beyrut: Dâru'l-Fikri'l-Arabî, ts.
- Atabik, Ahmad. "Al Nazm Stylistic Discourse In I'jâz Al Qur'ân Based On Al Jurjâni's Perspective". *Journal of Islamic Studies Published by State Islamic University Mataram* 25/1 (2002).
- Atîk, Abdulaziz. *İlmu'l-Me'ânî*. Beyrut: Dâru en-Nahdeti'l-Arabiyye, 2009.
- Bâkullânî, Ebû Bekr Muhammed b. Tayyib b. Muhammed el-Basrî. *el-İntisâru li'l-Kur'ân*. thk. Muhammed İsâm el-Kudât. Beyrut: Dâru İbn Hazm, 2001.
- Bâkullânî, Ebû Bekr Muhammed b. Tayyib b. Muhammed el-Basrî. *İ'câzü'l-Kur'ân*. thk. Seyyid Ahmed Sakr. Kâhire: Dâru'l-Me'ârif, 2023.
- Bedevî, Ahmed Ahmed. *Abdu'l-Kâdir Cürcânî ve Cuhûduhu fi'l-Belâġati'l-Arabiyyeti*. Kahire: el-Müessesetü'l-Misriyye el-Amme-tu, ts.
- Bedevî, Ahmed Ahmed. *Min Belâġati'l-Kur'ân*. Cize: Nahdatu'l-Mısır, 2005.
- Berkûkî, Abdurrahmân. *Şerhu Divânî'l-Mütenebbî*. Kahire: Müessesetü Hindâvî, 2012.
- Bikâî, Burhannedin b. Ömer. *Nazmu'd-Durer fi Tenâsübi'l-Ayâti ve's-Süver*. Kahire: Dâru'l-Kitâbi'l-İslâmî, ts.
- Boyalık, M. Taha. *Dil, Söz ve Fesâhat (Abdu'l-Kâhir el-Cürcânî'nin Sözdizimi Nazariyesi)*. İstanbul: Klasik Yayınları, 2020.

- Bulut, Ali. "Kur'ân-ı Kerim'de İtnâb Üslûbu". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 3/11 (2010), 183-205.
- Câhız, Ebû Osman Amr b. Bahr b. Mahbûb el-Kinânî el-Leysî el-. *Kitabü'l-Heyevân*. thk. Abdusselam Muhammed Hârûn. Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1464.
- Câhız, Ebû Osmân Amr b. Bahr. *el-Beyân ve't-Tebyîn*. thk. 'Abdus-selam Harûn. Mısır: Matbaatu'l-Hancî, 1998.
- Cennet, Mehmet Zülfi. "Fahreddîn Râzî'nin İcâz Düşüncesinde Bir Kırılma Noktası Olarak Sarfe Temâyülü Tartışması". *Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi* 13/3 (2020), 1250-1267.
- Cennet, Mehmet Zülfi. "Şerif el-Murtazâ'ya Göre Kur'ân'ın İcâz Yönü: Sarfe". *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü* 8/17 (2016), 247-255.
- Cennet, Mehmet Zülfi. *Şiî Usûlî Geleneğin Kur'ân Yorumu (Şerif Murtazâ Örneği)*. Ankara: Fecr Yayınları, 2016.
- Curcânî, Seyyid Şerîf. *Kitâbu't-Ta'rifât*. Beyrut: Mektebetu Lubnân, 1985.
- Cürcânî, Ebû Bekr Abdülkâhir b. Abdirrahmân. *Esrâru'l-Belağa*. thk. Reşid Rıza. Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1988.
- Cürcânî, Ebû Bekr 'Abdülkâhir b. Abdirrahmân. *Delâilu'l-İcâz*. thk. Ahmed Muhammed Şâkir. Kâhire: Mektebet'u l-Hâncî, 1992.
- Dayf, Şevkî. *el-Belâğatu -Tatavvur ve't-Tarih-*. Kâhire: Dâru'l-Meârif, ts.
- Derzeze, İzzet. *et-Tefsîrû'l-Hadis*. Kahire: Dâru'l-İhyâi'l-Kütübî'l-Arabiyye, ts.
- Döner, Naim. *Suyûtî ve Kur'ân'ın Eşsiz Yönleri*. İstanbul: Nidâ Yayınları, 2018.
- Durmuş, İsmail. "Seci". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: TDV Yayınları, 2009.
- Dusûkî, Muhammed b. Ahmed. *Hâşyetu Dusûkî ale Muhtesari'l-Me'ânî*. thk. Abdu'l-Hamîd Hindâvî. Beyrut: Mektebtu'l-Asriyye, ts.
- Ebû Musâ, Muhammed Hüseyin. *el-Belâğatu'l-Kur'âniyye fi Tefsîri Zemahşerî ve Eseruhâ fi Dirâsâtî'l-Belâğîyye*. Kahire: Dâru'l-Fikri'l-Arabî, ts.
- Ebû Zeyd, Ahmed. *Mukaddime fi Usûlî'l-Fikriyye li'l-Belâğati ve İcâzi'l-Kur'ân*. Rabat: Dâru'l-Eymân, ts.

- Ebû Zeyd, Ahmed. *Mukaddime fi Usûli'l-Fikriyye ve li'l-Belâğati ve İcâzi'l-Kur'ân*. Rabat: Dâru'l-Eymân, ts.
- Fîrûzâbâdî, Ebû't-Tâhir Meccüddîn Muhammed b. Ya'kûb b. Muhammed. *el-Kâmûsu'l-Muhît*. thk. Mektebetu Tahkîkî't-Turass fî Mu'esseseti'r-Risâle. Beyrut: Mu'essesetu'r-Risâle, 2005.
- Halîl b. Ahmed. *Kitâbu'l-'Ayn*. thk. 'Abdulhamîd Hindâvî. Beyrut: Dâru'l- Kutubi'l- İlmiyye, 2003.
- Hasan, Temâm. *el-Luğatu'l-Arabiyye*. Mağrib: Dâru Sekâfe, ts.
- Hasan, Temâm. *el-Lüğatu'l-Arabiyyetu Me'nâhâ ve Mebnâhâ*. Mağrib: Dâru'l-Sekâfe, 1994.
- Hattâbî, Ebû Süleymân Hamd (Ahmed) b. Muhammed b. İbrâhîm b. Hattâb el-Büstî. *Beyânu İcâzi'l-Kur'ân*. thk. Muhammed Halefullâh-Muhammed Zağlûl Selâm. Mısır: Dâru'l-Me'ârif, 1976.
- Hattâbî, Ebû Süleymân Hamd (Ahmed) b. Muhammed b. İbrâhîm b. Hattâb el-Büstî. *Selâsu Resâil fi İcâzi'l-Kur'ân*. thk. Muhammed Halefullah Ahmed - Muhammed Selâm Zağlûl. Kâhire: Dâru'l-Me'ârif, 1119.
- Hilâl, Muhammed . *Tefsîru'l-Kur'ân es-Serî el-câmî'*. Şam: Dâru'l-Mî'râc, 2022.
- İbn 'Akîle, el-Mekkî. *ez-Ziyâde ve'l-İhsân fi 'Ulûmi'l-Kur'ân*. Câmîâtü's-Şârika, 2006.
- İbn Âşûr, Muhammed et-Tâhir. *et-Tahrîr ve't-Tenvîr*. Tunus: ed-Dâru't-Tûnisiyye, 1984.
- İbn Cinnî, Ebû'l-Feth Osman. *el-Hesâis*. thk. Abdu'l-Hâmid Hindâvî. Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 2008.
- İbn Dureyd, Ebû Bekr Muhammed b. el-Hasen. *Cemheratu'l-Luğâ*. thk. Remzî Munîr Be'albekî. Beyrut: Dâru'l- İlmi li'l-Melâyîn, 1987.
- İbn Fâris, Ebû'l-Hüseyn Ahmed b. Fâris b. Zekerîyyâ b. Muhammed. *Mu'cemu Mekâyisi'l-Luğâ*. thk. 'Abdusselâm Muhammed Hârûn. Dimeşk: Dâru'l-Fikr, 1979.
- İbn Kesîr, Ebû'l-Fidâ' İmâdüddîn İsmâîl b. Şihâbiddîn Ömer. *Tefsîru'l-Kur'ânî'l-'Azîm*. Kahire/Gize: Mu'essesetu Kurtuba, Mektebetu'l-Evlâdî's-Şeyh li't-Turas, 2000.

- İbn Kuteybe, Ebû Muhammed Abdullah b. Müslim. *eş-Şi'r veş-Şu'arâ*. thk. Ahmed Muhammed Şâkir. Kahire: Dâru'l-Me'ârif, t.y.
- İbn Kuteybe, Ebû Muhammed Abdullah b. Müslim. *Te'vilü Müşkilil-Kur'ân*. thk. Seyyid Ahmed Sakr. el-Mektebetü'l-İlmiyye, ts.
- İbn Mâlik, Ebû Abdullah Bedreddîn b. Mâlik ed-Dimeşki İbni'n-Nâzım. *el-Misbâh fi'l-Me'ânî ve'l-Beyân ve'l-Bedî'*. thk. Abdulhamîd Hindâvî. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye., 2001.
- İbnü'l-Mukaffâ', Ebu Muhammed Abdullah. *el-Edebüs-Sağîr ve'l-Edebü'l-Kebîr*. Beyrut: Dâru'l-Kitâbî'l-Arabî, ts.
- İbnü'l-Serrâc, Ebû Bekr Muhammed b. es-Serî b. Sehl. *el-Usûl fi Nahvi'l-Arabî*. thk. Abdu'l-Hüseyn el-Fetlî. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 1996.
- İmru'u'l-Kays. *Divânu İmri'i-l Kays*. thk. Muhammed Ebû'l-Fadl İbrâhim. Kahire: Dâru'l-Ma'rife, 1990.
- Kâdi Abdulcebbar. *el-Muğnî fi Ebvâbi't-Tevhîd*. thk. Emin el-Hullî. Kahire: el-Müessesetü'l-Misriyye, 1960.
- Kâdi İyâz, Ebû'l-Fazl İyâz b. Mûsâ. *eş-Şifâ*. thk. Ahmed b. Muhammed b. eş-Şemunî. Beyrut: Dâru'l-Kutubî'l-İlmiyye, 1979.
- Kâdi İyâz, Ebû'l-Fazl İyâz b. Mûsâ b. İyâz el-Yahsubî. *eş-Şifâ' bi-Ta'rîfi Hukûkî fi Şerefi'l-Mustafa*. Beyrut: Dâru'l-Kutubî'l-İlmiyye, 1979.
- Kazvîni, Celâleddîn Muhammed b. Abdurrahmân b. Ömer b. Ahmed b. Muhammed. *el-İdâh fi 'Ulûmi'l-Belâğâ*. Beyrut: Dâru'l-Kutubî'l-İlmiyye, 2003.
- Kınar, Kadir. "Abdulkâhir El-Cürcânî'nin Nazm Teorisi". *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 13 (2006), 65-1001.
- Kirmânî, Muhammed b. Hamza. *Ğarâibu Tefsîr ve 'Acâibu Te'vil*. Beyrut: Müessesetü Ulûmu'l-Kur'ân, ts.
- Konaklı, Numan. *Abdülkâhir Cürcânî'nin İcâzû'l-Kur'ân Fikrine Katkıları*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2014.
- Mâturidî, Ebû Mansûr Muhammed. *Kitâbu't-Tevhîd*. thk. Âsım İbrâhîm el-Kiyâlî. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 2006.
- Mâturidî, Ebû Mansûr Muhammed. *Te'vilâtu'l-Kur'ân*. thk. Ahmet Vanlıoğlu, Bekir Topaloğlu. İstanbul: Mizan Yayınları, 2005.

- Muhammed b. Ahmed, el-Kurtubî. *el-Câmi ' li-Âhkâmi'l-Kur'ân*. thk. 'Abdullâh b. 'Abdulmuhsîn et-Turkî. Beyrut: Mu'essese-tu'r-Risâle, 2006.
- Muhelhil b. Rabî'a. *Dîvânu Muhelhil b. Rabî'a*. ed. Talâl Harb. ed-Dâru'l- 'Âlemiyye, ts.
- Murâd, Velid Muhammed. *Nazariyatun'n-Nazm ve Kimetuhâ 'İlmiyye fi Dirâsâtî'l-Luğaviyye İnde Abdi'l-Kâhir el-Cürcânî*. Dımaşk: Dâru'l-Fikr, 1983.
- Musullu Abdullah Hasib. *İmrüülkays Kâside-i Mu'alakası'nın Şerhi*. Kahramanmaraş: Samer Yayınları, 2021.
- Mübarek, Mâzin. *el-Mûciz fi Tarihi'l-Belâğa*. Dâru'l-Fikr, ts.
- Müberred, Ebü'l-Abbâs Muhammed b. Yezîd b. Abdilekber b. Umeyr el-Ezdi es-Sümâli el-. *el-Muktedab*. thk. Muhammed Abdülhalik Azime. Beyrut: Âlemü'l-Kütüb, ts.
- Nursi, Said. *İşârâtü'l-icâz*. İstanbul: Envar Neşriyat, 1959.
- Nursi, Said. *İşaratü'l-İcâz fi Mezâni'l-İcâz*. Ankara: Matbaatu'n-Nûr, 1959.
- Nursi, Said. *Mektubat*. İstanbul: Sözler Yayınevi, 1991.
- Nursi, Said. *Muhekemat*. İstanbul: Matbaa-i Ebuziyya, 1911.
- Nursi, Said. *Sözler*. İstanbul: Envar Neşriyat, 1995.
- Polat, Emannullah. *Kur'ân Lafızlarının Anlam Zenginliği*. Ankara: İlahiyat Yayınları, 2020.
- Râfiî, Mustafâ Sâdık b. Abdirrezzâk b. Saîd b. Ahmed b. Abdilkâdir. *İcâzu'l-Kur'ân ve Belâğatu'n-Nebeviyye*. Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, 1973.
- Rafîî, Mustafa Sâdık. *Târîhu Âdâbi'l-Arabî*. Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, 2000.
- Râzî, Ebû Abdillâh Fahreddin Muhammed b. Ömer b. Hüseyin. *Mefâtîhu'l-Ğayb*. Beyrut: Dâru'l-Fikr, 1981.
- Rummânî, Ebü'l-Hasen Ali b. İsa b. Ali. *en-Nüket fi İcâzi'l-Kur'ân*. Dehli: Mektebetü'l-Câmiâ el-Millîye ve'l-İslâmiyye, 1934.
- Sâhib b. 'Abbâd. *el-Muhîf fi'l-Luğa*. thk. eş-Şeyh Muhammed Hasan Ali Yâsin. Beyrut: 'Âlemü'l-Kutub, 1994.
- Sâmerâî, Fâdıl Salih. *Me'âni'n-Nahv*. Dâru'l-Fikr, 2000.

- Sekkâkî, Ebû Ya'kûb Sirâcüddîn Yûsuf b. Ebî Bekr. *Miftâhu'l-'Ulûm*. thk. Na 'îm Zarzûr. Beyrût: Dâru'l-Kutûb'l-'İlmiyye, 1987.
- Selâm, Muhammed Zağlûl. *Tarihu Nakdi'l-Arabî*. Kahire: Dâru'l-Me'ârif, ts.
- Seyyid Şerîf el-Curcânî. *Kitâbu't-Ta'rifât*. Beyrut: Mektebetu Lubnân, 1985.
- Sîbeveyhi, Ebû Bişr Amr b. Osmân b. Kanber el-Hârisî. *el-Kitâb*. thk. Abdusselâm Muhammed Hârûn. Kahire: Mektebetu'l-Hancî, 1988.
- Suyûtî, Abdurrahman b. Ebî Bekr Celâleddîn. *el-İtkân fî 'Ulûmi'l-Kur'ân*. ed. Muhammed Ebû'l-Fadl İbrâhîm. Kâhire: El-Heyetü'l-Mısriyye el-Âmme li'l-Kutûb, 1974.
- Suyûtî, Abdurrahman b. Ebî Bekr Celâleddîn. *Mu'tereku'l-Akrân fî İcâzi'l-Kur'ân*. thk. Ali Muhammed el-Bicâvî. Beyrut: Dâru'l-Kutub'l-'İlmiyye, 1988.
- Tabl, Hasan ve diğerleri. *Belâğatu Nazmi'l-Kur'ânî*. Kahire: Kuliyetu Dâru'l-'Ulûm, 2008.
- Tehânevî, Muhammed Ali et-. *Keşşâfu Istilâhâtî'l-Funûn ve'l-'Ulûm*. thk. Refik el-'Acem- 'Alî Dehrûc. Beyrut: Mektebetu Lubnân Nâşirûn, 1996.
- Tuğberk, Yavuz. *Münâsebâtü'l-Kur'ân Çerçevesinde Mekki Sureler Arası Bağlam*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2022.
- Ülgen, Emrullah. "İcâzu'l-Kur'ân İlminin Oluşumunda Te'vilü Müşkili'l-Kur'ân İsimli Eserin Rolü". *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 30 (2023), 385-406.
- Ülgen, Emrullah. *Kur'ân'ın Anlaşılmasında İrâbın Rolü (İrâbu'l-Kur'ân)*. Ankara: Gece Yayınları, 2012.
- Ülgen, Emrullah. "Nahivcilerle Belagatçıların Me'ânî Konularına Yaklaşımları ve Bunların Mukayesesi". *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 5/9 (2014), 10-29.
- Vâhidî, Ebû'l-Hasen Ali b. Ahmed el-. *el-Veciz fî Tefsîri'l-Kitâbi'l-Azîz*, ts.
- Yazır, Elmalılı Hamdi. *Hak Dini Kur'ân Dili*. İstanbul: Azim Dağıtım, ts.

- Yıldıran, Yalçın. *Elmalılı'nın "Hak Dini Kur'an Dili" İsimli Tefsirinde Sûreler Arası Tenâsüb ve İncicâm*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Yıldız, Mustafa. "Edebî/Beyânî Tefsir Ekolü". Çağdaş Tefsir Ekolleri. ed. Aykut Kaya. 219-264. Ankara: İlâhiyât Yayınları, 2023.
- Yılmaz, Ali. *Fahrüddîn er-Râzî'nin et-Tefsiru'l-Kebîr (Mefâtihu'l-Ğayb) Adlı Tefsirinde Tenâsüb ve İncicâm*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.
- Yılmaz, Zeynep. *Münâsebetü'l-Kur'an: Et-Tefsîrû'l-Hadis Örneği*. Rize: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2024.
- Zeccâc, Ebû İshâk İbrâhîm b. es-Serî b. Sehl ez- Abdu'l-Celîl Abduh Şelebî. *Me'âni'l-Kur'an ve İrâbuhu*. Beyrut: Alemu'l-Kutub, 1988.
- Zemahşerî, Ebü'l-Kâsım Mahmûd b. Ömer ez-. *el-Keşşâf*. thk. Âdil Ahmed 'Abdulmevcûd - 'Alî Muhammed Mu'avvad. 6 Cilt. Riyad: Mektebetu'l- 'Ubeykân, 1998.
- Zemahşerî, Ebü'l-Kâsım Mahmûd b. Ömer. *Esâsu'l-Belâğa*. thk. Muhammed Bâsil 'Uyûnu's-Sûd. Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l- 'İlmiyye, 1998.
- Zerdinî, Ahmed Zirâ'. "Berresi Nazm Der Sûrehâi Kur'an Kuşesi Der Cihet Keşfi Nazm Der Sûre Yâsîn". *Pizvehişî Pizvehişnâme Tefsîr ve Zebân-i Kur'an*, 29-44.
- Zerkeşî, Ebû Abdillâh Bedrüddîn Muhammed b. Bahâdır b. Abdillâh el-Mısırî el-Minhâcî. *el-Burhân fî Ulumi'l-Kur'an*. thk. Muhammed Ebu'l-Fadl İbrâhîm. Beyrut: Dâru'l-İhyâi'l-Kutubi'l-Arabî, 1957.

